

Л. С. Мельничук, І. П. Мельничук

Бубнівка

БУБНІВКА – село Гайсинського району Вінницької області, осередок гончарства. Вперше згадується в істор. джерелах від 17 ст. Найдавніші форми неполив'яного посуду – важкуваті, невисокі, кулясті горщики, баньки, гладушки, розписані по червонуватому черепку білими або брунатними смужечками, кривульками, крапками. Виготовлялися також кахлі, які зазвичай оздоблювалися геом. і рослин. орнаментами та призначалися для облицювання печі чи встелення глиняної підлоги. Колоритністю відзначалися керам. іграшки – «баранчики», «коники», «півники», «гусочки», «баришні», «москалі» та ін. антропо- й зооморфні фігурки з глини; твори дрібної пластики – іконки, хрестики тощо. До кін. 19 ст. прикметним було виготовлення значних за розміром (на 30–40 л рідини) горщиків «для оказій». Техніка полив'яної кераміки поширилася у 1-й пол. 19 ст. з с. Жерденівка від кріпака Ф. Лавренюка, який володів секретом свинц. поливи. Крім традиц., у декорі посуду 2-ї пол. 19 ст. з'явилися складніші орнамент. мотиви, де переважали великі квіти ліро-подіб. форми («вилогі»), а також «сосонки», «косиці», «колоски», «спускавки», «виноградне гроно», «індичий хвіст», фантаст. істоти, риби, птахи, хрести тощо. Особливо славилися бубнів. червоно-коричневі миски і тарілки, орнаментов. стилізов. квітами і виногр. кетягами, які займали все дно посуду або широку смугу на берегах виробів. Часто поливу використовували як оздобу у вигляді плям та рисочок або вкривали нею весь виріб (переважно зеленого кольору). Засн. оригін. системи бубнів. підполив. розпису в техніках різькування та фляндрування – [А. Гончар](#). Рослин. орнамент на посуді кін. 19 – поч. 20 ст. наносився абстрактно, з великою мірою стилізації, пізніше – більш натуралістично. Серед майстрів того часу – родина [Герасименків](#), В. Гончар, *І. Осадчий*. На поч. 20 ст. тут створювали також характерні для Сх. Поділля витинанки з орнамент. композиціями: «дерево життя», «вазон», «дуб», «птах на гіллі» тощо. Здавна у Б. розписували хати рослин. орнаментом. Вершин досконалості гончарство у Б. досягло у 20–30-х рр. 20 ст. 1938 у с. Новоселівка створ. гончарну шк. та артіль ім. Комінтерну, де працювало чимало талановитих майстрів. З поч. 2-ї світової війни виробництво припинилося, відновлено 1946. Виготовляли переважно традиц. теракотовий і полив'яний посуд, нар. іграшки, розписані рослин, орнаментом у техніках різькування та фляндрівки з ритміч. повторенням стиліз. квітів. Серед учнів артіль. шк. – М. Бабак, Л. Гончар, [А. Гончарук](#), М. Збрицька, Ф. Міщенко.

1958 після підвищення планових норм виробництва артіль, де все виготовлялося вручну, визнано нерентабельною і розформовано. 1969 у Б.створ. експерим. гончарню (під керівництвом *О. Петуха* працювали Д. Герасименко, А. Гончар, І. Дитяк, Ф. Міщенко) та школу при ній. Серед учнів - П. Волощук, В. Гнатуш, [П.](#) та Є. Гончарі, Н. Гончарук, [В. Живко](#), Ф. і Н. Кавуни, Є. Лисенко, *М. Момот*, *Г. Сіденко*, *Т. Цибенко*, *Т. Шпак*. 1980 гончарню підпорядковано Тростянець. пром. комбінату. План. вимоги було підвищено (1982 вони становили 34 000 макітер і 27 000 підвазонників), що призвело до примітив., поспіш. виробництва та визнання 1989 підприємства нерентабельним. За підтримки НСМНМУ 1995 тут створ. худож.-вироб. об'єдн. «Бубнів. кераміка», на базі якого відбулися 4 всеукр., а 2001 – 1-й обл. симпозиум-практикум із нар. гончарства. Зараз в осередку працюють [Т. Дмитренко](#), В. Живко, Ф. Міщенко, Т. Шпак. Твори майстрів Б. зберігаються у НМУНДМ, МХП НАНУ, Рос. етногр. музеї у С.-Петербурзі та ін.

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Александрович Ю. Бубнівське гончарство // Побут. К., 1929. Ч. 4–5;
2. Спаська Є. Орнамент бубнівського посуду // Матеріали до етнології. К., 1929. Вип. 2;
3. Мельничук Л., Мельничук Л., Вдовцов М. Бубнівська кераміка. В., 1999;
4. Мельничук Л., Мельничук І. Історія бубнівського гончарного промислу на Поділлі // Укр. керамологія. 2000. Кн. 1;
5. Мельничук Л. Гончарство нашого краю // Нар. мистецтво. 2002. № 3–4.

Бібліографічний опис:

Бубнівка / Л. С. Мельничук, І. П. Мельничук // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2004. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-36410>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).